

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
26 februarie st. v.
10 martie st. n.

Ese în fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 9. ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Țiorilă.

Poveste românească din Serbia.

(Fine.)

III.

După ce se convorbiră frații între sine, încălicară caii, sburară cu ei de trei ori în giurul orașului prin aer, luară remas bun și plecară dimpreună spre mântuirea fetelor. Ajunseră la capetul lumii, de acolo le arătă Țiorilă un munte cu trei vârfuri pe cealaltă lume și le grăi:

— Vedeți voi cel munte cu trei vârfuri, acolo sunt smei. Caii-i legăm aici, dar și voi rămâneți aici, eu merg singur la smei, dară ve rog ca să nu durmiți, și când vedeți că calul meu bate cu piciorile și corbaciul meu cruntă sânge, deslegați calul și puneți corbaciul pe el, că el mai îngrabă ajunge la mine decât voi. Și iar ve rog. grăi el, să nu durmiți că decă va bate calul cu piciorile eu pot fi mai mort.

Apoi frații făgăduiră că tot vor face după cum le spuse și el plecă.

Așa călătorind, ajunse la curtea smeului celui mai mare; cum ajunse mărse la fântână, lovi cu catarigul în fântână așa de se surupă totă fântâna. La acesta eși fata de împărat și zări un om după ceea lume.

— Fie-ți blăstemată mama ta om după ceea lume, dar cum ai venit tu aici, că de când sunt eu aici, n'am

vădut pasere sburătoare, necum om cu piciorle după ceea lume, și cum cugeți tu să eși de-aici, că de te prinde smeul viu nu mai rămâi.

— Dară unde e smeul teu?

— S'a dus la vecini după o lingură de sare, numai caută să eși de ici.

— Lasă-me! Spune-mi numai, ce fire are smeul când vine acasă?

— Hei ce fire! El țipă buzduganul înainte de două mile de pământ, și tot ce-i naintea buzduganului omore și sfarimă. Când ajunge buzduganul acasă, dă în pörtă, din pörtă sare în ușe, din ușe pe mäsă și se învertește de trei ori, atunci să fie mâncarea gata, nici rece nici caldă.

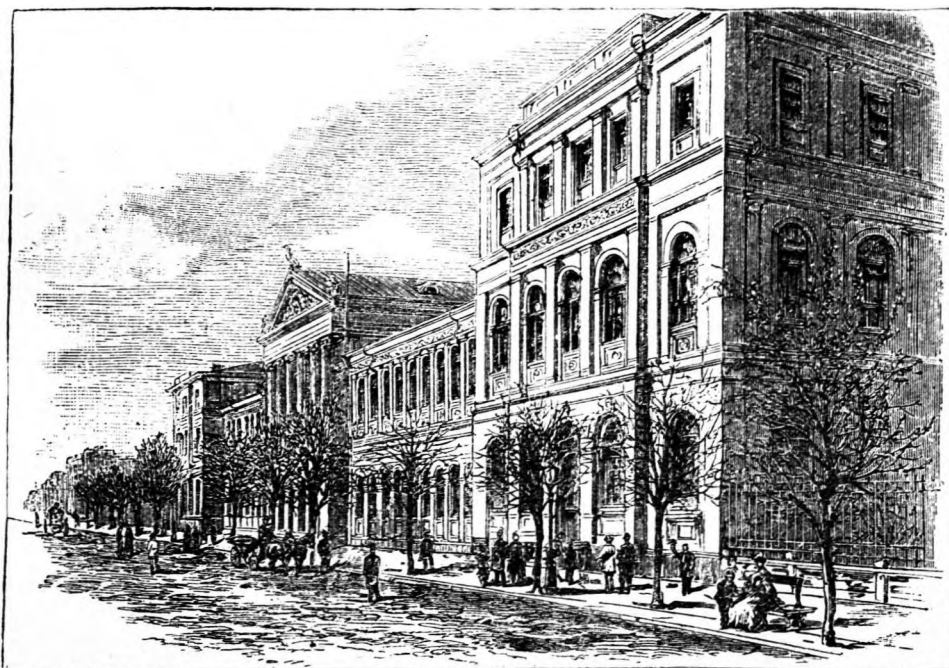
— Bine, țise el, eu rămân aici, dă-mi tróca de pită să me acoper cu ea.

Vorbind ei așa, iată că începú pământul a tremurá, casa se clătiná și fata de împărat țise că vine buzduganul.

Iată că lovi buzduganul în pörtă, din pörtă în de trei ori, Țiorilă îl luá cu degetul inelar și-l țipá cu două

mile de pământ mai napoi decât smeul. Sborá buzduganul de și pe smeul îl prindea gróza când îl vedea napoi.

— A! țise smeul. Cine póte să fie la mine acasă, óre nu-i Țiorilă, născut abia alaltá eri? ce să fac, să merg acasă fără buzdugan, e rușine, să me întorc înderét după el, mis flământ, dar tot fără el nu pot merge acasă. A-

PALATUL UNIVERSITĂȚII ÎN BUCUREȘTI.

poi se întorse cu doue mile napoi, luă buzduganul, îl puse pe umăr și plecă către casă.

Când se apropia de casă,mise fata de împărat: Iată vine smeul. Indată se culcă Dioriilă pe pământ și fata-l coperi cu tróca de pită; apoi când ajunsese smeul, intră în odaie și întrebă:

— Fire-ar blăstemată mama ta, dar cine e aici la noi, ori cine a fost?

— Nu-i nime și n'a fost nime.

— Spune-mi, nu minți, că de loc îți tai grumazul.

Atunci sări Dioriila de sub tróca și mise:

— Ho! ho! Stăi omule de nimic, că și eu sânt aici, ce om ești tu să tai grumazul pentru nimic.

Smeu cum vedu pe Dioriilă, îi și mise:

— Aha! Tu ești aici Dioriilă, după tine de mult aștept, că numai de tine-mi mai eră frică, apoi acum mi-ai venit singur în mână; dar de unde vini, că alaltăeri nici nu erai pe lume; apoi cum vrei să ne batem?

— Cum tu vrei, smeule.

— Eu cuget că lupta (trénta) e bătae dréptă.

— Bine, mie mi-i drept, răspuse Dioriilă.

Apoi îl chemă smeul în aria de aramă, acolo se prinseră și cam lăsându-se Dioriilă, îl luă smeul și-l țipă pe arie așa, de se cufundă Dioriilă până la genunchi, atunci mise el eșind afară:

— Așteptă smeule, să-ți arăt și eu ceva.

Smeul fiind ostenit și flământ, cu lupta acesta și mai slăbi. Dioriilă îl prinse, și-l svêrli în aria de aramă cu o putere minunată, de se cufundă smeul până în grumazi. Dioriilă scóse iut' sabia și-i ciuntă capul.

După aceea se duse la fata de împărat, o luă de mână și mise:

— Ia-ți blagă câtă vrei, că acuma ești mântuită și mergi cu mine.

După aceea plecară Dioriilă și fata de împărat cea mai mare și ajunseră sănătoși la frații sei, mulțămindu-le pentru paza cailor și pentru că l'au așteptat. și mise către Indeseră:

— Iată frate, acesta e soția ta. Eu me duc la celalalt smeu, dar pe voi ve rog să nu dormiți și bine să luați séma la calul meu, că eu me duc la a doua fată.

Așa spuindu-le, a plecat și când a ajuns la curtea smeului, iar a lovit cu catarigul în fântână, de s'a totă sferemat. La acest sgomot a eșit fata de împărat și tot îi spunea și-l infricóșă ca soră-sa cea mai mare.

— Dar unde e smeul teu? întrebă Dioriilă.

— S'a dus în vecini după o lingură de fărînă.

— Și ce fire are smeul când vine acasă?

— El aruncă buzduganul de patru mile de pământ înainte, și când ajunge buzduganul acasă, lovește în pórtă, din pórtă în ușă, după ușă pe mesă și se învertește de trei ori, atunci să fie mâncarea gata nici rece nici caldă.

— Bine, mise Dioriilă, eu rămân aici și-l aștept.

Atunci se auđi un șuier de care totă curtea și pământul tremură. Fata de împărat îi spuse că vine buzduganul și după el smeul; apoi ajunsese buzduganul și tóte se întemplară după cum spuse fata. Dioriilă îl luă cu degetul mijlociu și-l aruncă cu patru mile de pământ napoi, apoi așteptă să vină smeul.

Buzduganul aruncat de Dioriilă mai repede sbură napoi decât ce a venit. Când a vedut smeul buzduganul, a trécnit și a đis:

— Ce voinic e la mine acasă, óre nu-i Dioriilă? apoi se duse napoi, luă buzduganul și reintorse acasă.

Cum îl vedu fata, puse pe Dioriilă sub tróca de pită. Smeul când sosi, întrebă că cine e în casă ori cine a fost?

Fata spuse că nu-i nime, și nici n'a fost nime. Atunci se mâniă smeul și mise să nu-l mință, că-i va tăia grumazul.

Apoi iar sări Dioriilă și mise că și el e aci. Smeul chemă pe Dioriilă la bătae ca și fratele seu; iar alesără lupta (trénta) că-i mai dréptă și merșeră în aria de aramă. Aci luă smeul pe Dioriilă și-l țipă de se cufundă până la genunchi, dar Dioriilă fiind și ostenit și vrénd să probescă puterea smeului, îl aruncă pentru astă dată numai până în glejnă, apoi iar aruncă smeul pe Dioriilă până în piept. După aceea eși Dioriilă apucă pe smeul și-l țipă până în grumazi, scóse sabia și-i tăia capul.

Se duse apoi la fata de împărat, îi đis să-și ia blagă câtă vrea și să méréga cu el. Fata făcu tóte câte auđise, plecară și ajunseră sănătoși la frați. Acolo dădu Dioriilă fata împăratului lui Miédănópte đicénd:

— Iată-ți soția Miédănópte, eu me duc după a treilea, dară ve rog să nu ve înșelați să dormiți, că eu sânt prin luptele cele doue și cam slab. Cum vedeți calul meu băténd cu picioarele, indată dați-i drumul, și iar ve aduc aminte să nu dormiți.

Așa ducéndu-se el, ajunsese și la curtea smeului celui mai mic, și acolo făcu tóte ca și la cei doi, atăta că vedéndu-l fata împăratului mai că se îmbetă de frumusețea lui, și ea-i spuse că aici nu se póte bate cu smeul, decă a venit pentru bătae; pentru că smeul aruncă buzduganul de șese mile de pământ naintea lui, și buzduganul când ajunge acasă lovește în pórtă, din pórtă în ușă, din ușă pe mesă, se întorce de trei ori și decă este străin în casă ori unde ascuns, atăta se învertește până nu-l află și-l omóre.

— Apoi unde pot să me bat cu el?

— Iată puntea aceea peste mări, mise fata de împărat arătând cu mâna, și puntea ei dincolo te ascunde sub ea până trece buzduganul; așa dară ascultă Dioriilă de fata împăratului, trecu puntea și se ascunse sub ea.

De-odată auđi o furtună mare, marea se scutură și aruncă valuri peste țermuri, puntea totă tremură și se vedu buzduganul cum sbórá ca fulgerul scăpărând schintei de foc. Nu mult după ce a trecut buzduganul, sosi și smeul călare.

Dioriilă eși naintea lui și-i mise să stea.

— Blăstemată să-ți fie mama ta Dioriilă, de unde picași tu aicea, că alaltăeri nici n'ai fost pe lume, mise smeul și se dete jos de pe cal. Bine că ai venit, după tine aștept eu de mult, căci numai tu mi-ai mai stat în cale, apoi cum vrei să ne batem?

— Eu cuget că lupta e cea mai dréptă.

Invoindu-se Dioriilă, se prinseră, se luptară đis de véră până în séră fără de a se șei care va birui. Dioriilă ostenit de luptele trecute, simți că tot mai slăbeșce, dară spre norocul lui grăi smeul:

— Nu e bine așa Dioriilă, cu lupta nu facem nimic, ci să ne prefacem în petró de móră, tu de oțel și eu de fer, tu să mergi pe cela munte și eu pe celalalt, de acolo să ne slobođim și să ne lovim.

— Ba smeule, fă-te tu petró de oțel, dar eu me voi face de fer. Dioriilă gândise cum gândise, numai bine gândise, că ferul e mai móle și nu se sparge.

Bine, smeul se făcu petró de oțel aspru, Dioriilă petró de fer móle, merșeră fiecare pe munte, se

repediră de acolo, se loviră aşă de tare, încât se scutură pământul şi sări din oţel a treia parte, iară ferul fiind môle, a ramas nevăţemat.

Apoi iar se prefăcură ômeni şi iar dîse smeul:

— Nu-i nici aşă bine, tu să te faci o pară verde şi eu una roşie şi aşă să ne ardem cu flacări

— Ba, smeule, fă-te tu pară verde şi eu roşie.

Pe urmă se făcură lângă malul mării două pară, din amîndouă flacără focul, amîndouă după o vreme tot mai mici erau, dar de ici încolo smeul tot mai puţin ardea, iar Dîorilă mai mult.

— Veđi, aşă a fost cu săracul Dîorilă; el ardea acolo alătura cu smeul, dar fraţii ce făceau ei? Să ne întorcem şi la ei să vedem.

Până ardea mîntuitorul fetelor, fraţii dormiau fără grijă, calul lui Dîorilă bătut-a Dómne cu picîorele de a făcut grópă sub el; corbaciul cruntă sânge în grópă de ş'a făcut imală în dînsa. Cândva se pomeniră fraţii şi vîdînd aceste tóte, gîndiau că Dîorilă e mort.

Iu' tăiară căpăstrul calului — neavînd când a-l deslegă — şi slobođiră calul, acesta încă n'a avut vreme a aşteptá, ci îndată sburá la Dîorilă. După ce ajunse la marea smeului, auđi pe smeul strigînd unui corb ce sburá în aer:

— Corbule! corbule! Moe-ţi péna în mare şi stropesce para roşie, apoi te voi hráni noue ani cu carne creştinésă.

Auđind áceta calul lui Dîorilă, îndată móie códa în mare, alergá la cele două pară, stropi pe cea verde şi smeul se prăpádi, arse cu totul. În loc de pară, se făcú o movilă mare de carne.

Dîorilă lăsá tot acolo şi se întorse cu calul la curtea smeului, luá fata de împérat, soţia sa, vini la fraţi şi aşă mîntui el tóte trei fetele de împérat. Când îl vîdurá fraţii fórté se bucurară, pentru că-l pásurá de mort, dar Dîorilă le iertá nehárnicia lor, gráindu-le:

— Fraşilor. am uitat ceva acolo. voi remâneşi aici cu nevestele, dară eu me duc napoi, că acolo este o bătă, cu care când loveşi, tot deschiđi şi o páreche de cizme, decá le incalţi te faci nevîđut.

Aşá gráindu-le, se duse napoi. ajunsse acolo. se băgá în curte, căută cele lucruri, dar deodată se pomeni că în giurul lui se făcú un zid mare, carele tot creşcea până în cer; acuma vîđu el că e aici prins.

Ce să facă, afară nu póte, hotári să remáie aci şi să aştepte sórtea care-i va trimite Dumneđu.

Fraşii lui. după ce aşteptară un timp mai lung, luară fetele şi plecará cătră casă. Ajungînd, spuserá tóte împératului; acesta despre o parte se bucurá fórté, vîdîndu-şi fetele mîntuite, dar despre altă parte se întristá, fiindu-i jale după mîntuitorul lor.

Cele doué mai mari se căsătoriră eu cei doi fraşi, iară cea mai mică erá tot tristă, ea a hotárit să aştepte un an; anul se apropie şi Dîorilă nu s'a mai întors.

IV.

Dîorilă şedea tot închis acolo. şi-şi inchipuía multe şi mai multe, nu simţia fóme nici nu erá setos, đí după đí, sêptémáná după sêptémáná trecurá, când iată că aude cum se slobođe o vespe mare din sus în jos. Vespea erá trimisá de Dumneđu şi se invértia după zidul lui până ce ajunse la el, apoi îi grái:

— Dîorilă! Dîorilă! Tu eşti prins aici, dară voieşi să eşi afară?

— Cum să nu-mi fie voia, căci decând sînt aici, eu încă nu şciu ce e pe lume.

— Pe lume sînt multe, dar pentru tine e numai atáta, ca să şcii că fraşii tei sînt căsătoriţi, şi fata de împérat cea mai mică e logoditá şi se va măritá şi ea. Fă-te dar purec, şi sări pe spatele mele, eu te voi scóte de aici.

Apoi făcîndu-se Dîorilă purec, sări pe spatele vespei, şi vespea cu el tot impregiurul zidului sburînd, cândva îl scóse afară, — dar — pe allá lume; de acolo încă-i mai trebuía până va ajunge acasă. După un timp mai îndelungat sosi în oraşul naşcerii, dar iată că cu călétoria sa petrecú mai gata un an, şi fata de împérat nu mai sperá a-l mai vedé. Pentru aceea toema tot din đí în đí rugá pe tatá-seu, să-i dee iertare ca să se mărite, inse împératul tot aşteptá să viná Dîorilă, şi lui să-i dea fata cea mai frumósă între surori.

Tot în điuá aceea, în care se adunaserá mai mulţi nobili principi şi alţi juni, puse împératul fata în feréstra rîndul al treilea a palatului şi grái cătră cei adunaţi:

— Care va luá coróna fetei din cap, a lui soţie să fie. Inchise porţile şi uşile şi se duse şi el în láuntru. Toţi stau cu gurile căscate şi cu ochii privind la mândria şi frumuseţea fetei, vîdurá că e cu neputinţă a implini dorul împératului, numai fraşii lui Dîorilă ar fi putut áceta face, inse avînd ei femei, nu le erá iertat a luá coróna.

Atunci strigá un june călare pe un cal:

— Loc, loc faceţi şi îndată şi sări cu calul la fata de împérat, fuá coróna şi se duse. Nime nu-l cunoşcea, nime nu l'a vîđut în cotro a apucat, numai fata dîse, nu-i altul fără singur Dîorilă.

În adevér altul nici n'a fost. Calul lui Dîorilă simţind că stăpánu-seu e în oraş, a inít la el, şi după ce coboriră coróna, trei đile remaserá ascunşi, după aceea se presentá Dîorilă la împératul şi ce să mai spun. cine póte descrie bucuria împératului şi a fetei. Se făcú o nuntá mare, se ospétará de nime nu-şi aducea aminte de aşá ospét.

De mult a fost, acuma se povesteşce.

NICOLAE BALNOJAN.

C u g e t ă r i.

În faţa femeiei să-ţi schimbi dispoziţia în fiecare oră, ca să nu se plictisésă.

*

Decá voeşi să şcii etatea vr'unei fete, spune-i că e prea tineră de sărutat.

*

Femeia îţi considerá iubirea drept un roman; o intereséză până dá de sférşitul lui.

*

Decá iubita ta se bucurá, tu supérá-te; decá se supérá, tu bucurá-te; decá plánge, tu să riđi; decá ride, tu să plánge; decá-i arţágosă, tu fii vesel; decá-i veselă, tu arată-te arţagos; decá-ţi cere ceva, tu s'o refusi; decá nu-ţi cere, ghicesce-i dorinţa şi la urmă, tóte aceste contraste, se pierd în cele mai dulci sărutări.

*

Femeia te cunoşce din vorbele tale, fără să şcie ce vorbeşti; ea nu ia în sémă ce vorbeşti, ci cum vorbeşti. Ea nu ţine să înţelégă vorbele tale, ci să le simţá.

P a x !

Când obosit de traiu me va primi pământul,
 Lângă mormântul ei voi să-mi săpați mormântul:
 Pe pajiștea de deal, lângă capela sfântă,
 Unde s'aude 'n țori cum paserile cântă
 Și unde in amurg aduc parfum și șopte
 Zefirii din apus și dela miédănópte.

Ca somnul cel de veci să ni-l dormim in pace,
 La cap ne așezați o plângătoare salce,
 Pe grópă busuioc și crini și lácrămióre,
 De giur in giur tufani de trandafiri in flóre,
 Incinși și încărcați cu flori și cu verdéță
 De ederă, de mirt și bună-diminéță.

Priveghitorile veni-vor să se culce,
 Și din frunzișul des blând ne-or cântă și dulce;
 Și greeri somnoroși vor târși din iérbă,
 De șopte prietenești văzduhul o să siérbă,
 Și stelele de sus, in noștile senine,
 Și licuricii jos aprinde-ne-or lumine.

Iar noi vom ascultá in liniște adâncă
 Pe cei ce-or rămâne să mai trăiescă încă; —
 Și nici un fel de dor și nici un fel de ură
 N'or frământá in noi simțire ori fáptură, —
 Ci dór vom tresări din fundul grópei sfinte
 La cine șcie ce aducere aminte.

IOAN N. ROMAN.

Copilul niměnui.

Dramă in patru acte de Alfred Touroude.

(Fine.)

Armand. Ei veți? port in peptu-mi treiđeci de ani de rușine și de viciu fatal cari imi sugrum tótă îndurarea, tótă mila din inima mea! Dar nu sânt nimic durerile mele? ... Am contra acestui om amintirea unei mame născute in cinste și mórte in rușine! El póte că nu șcie in ce mod a muritea ... acésta sfântă, acésta martiră. Ei bine, mergi și-i ți, ș-apoi să me mai privescă in față! Eră nevinovată, ț-am spus-o, — ș-acel tâlhar a sedus-o jurându-i că o va luá de soție! — dar când eu incepui a mișcă, ea fu părăsită Acum ... de-ar fi aice, i-aș ordoná să me asculte in genunchi! Tatăl meu nelăsându-mi macar o bucătică de pâne, mama mea își vëndu carnea sa, mândria sa, corpul și sufletul seu! Cătă scrișcare! câte lacrimi imprășcie biéta martiră! Oh! de ce n'am murit eu in sinul seu! Eu am ucis-o! eu! Și voi iertá eu pe tatăl meu? Nu; am vėđut murind pe mama; am auđit-o strigând, văitându-se, desperându-se! — O! de ce nu mi-a spus ea numele acelui calău! L'aș fi tirit in fața acelui culcus, in fața acelui pat de munci schingiuitoře. — Ultimul seu cias fu ingrozitor: perduță, nebună, ea se ridică in picioře; bietul seu corp batjocorit tremurá; ai fi putut țiice vėđend-o că mórtea o schingiurá pentru a-i răpi sufletul! Ș-apoi ea pică iar, galbenă ca céra, sgărcită, mórta! Mórta! mama mea! mama ... Dar spune-mi odată unde este ... nu pot găsi pe tatăl meu, ca să me duc la el și să-i arunc in față, cel din urmă țipăt al maice mele! (*Duversy șovăind, invins,*

cade in sfěrșit in genunchi.) Ce?... in genunchi... dta?! ... Cum dta?... A! el e!... el!... (*O tăcere.*)

Duversy. Ai milă, oh! ai milă!

Armand. Ah! dta ești tatăl meu! Ei bine! ai auđit ce am țiis: — mi se pare! Faci bine că stai in genunchi! ... Aide, tu tată, — cere acum milă dela sufletul maicei mele!

Duversy. Fiul meu! Oh! cât de crud ești copilul meu!

Armand. Nu me numi astfel; dta nu ai dreptul de a pronunța acest nume dinaintea mea!

Duversy. Dar imi zdrobești inima!

Armand. Dar ridică-te odată! me umilești! (*Se întórnă. O tăcere.*) Mama mea eră ea demnă de a fi soție: da séu nu?

Duversy (plecând capul.) Da!

Armand. Atunci nu poți da altă îndreptăre faptei dtale decât că ai ... Dar te-am rugat să nu-mi mai vorbești de asta. Astfel ... adio!

Duversy. Ești stăpân deplin; nu mai am dreptul de a-ți ordoná nimic; ai dreptate: de óre-ce nu mi-am impus datorii, nu pot să reclam nici drepturi! Cu tóte astea sper că me vei iertá ...

Armand (incet, ședénd.) Nici odată!

Duversy. Ah! ... voi plecá. Dta șcii acum cine ești; de-ți va plăcé vr'odată să ț-o amintești, îți voi mulțami. Pot eu să țiic fiului meu ... fratelui teu ... că póte să vie să-ți stringă mâna și să-ți cérá iertare?

Armand. Fratele meu? ... Cum, fratele meu? ...

Duversy. Negreșit ... Robert! ...

Armand (cu un țipăt de grózd.) Fratele meu! ... Ah! îndurare cerescă! ... ce-l ce ea-l iubește și pe care-l urésc, rivalul meu, dușmanul meu, e fratele meu! Dar dta voiești să-ți scapi pe fiul dtale, și eu nu te cred!

Duversy. Inaintea lui Dđeu, îți jur că el e fratele teu!

Armand. Ș-apoi?... Când mi-ai strigá de-o mie de ori: acesta e fratele teu! m'ai puté óre invěță să-l iubesc? Cređi că cu un singur cuvěnt poți schimbá inima ce-o am aici?! Fratele meu?... Ah! minți! el e rivalul meu, e dușmanul meu, e un om care-mi furá speranța, nu e fratele meu! ... Și dta nu mai ai să respunđi de acest omor inaintea lui Dđeu; dta ai să respunđi, căci de dta singur atěrnă ca eu să am un tată, un frate, o familie, o inimă pětrunđetőre ca ceea a celorlalți! Fratele meu! Ei bine, cu atât mai reu, — eu il voi ucide!

Duversy. Il vei asasiná dar?

Armand. E! nu șciu decă ...

Duversy. Dar atunci ...

Scena VI.

Aceași Robert.

Robert (de afară.) Ei nu! aud vocea sa și voi intrá!

Duversy. Robert! ah! ...

Robert (intrând.) A! in sfěrșit, eram fórté sigur că te voi găsi aici, tată!

Armand. El!

Duversy. O Dómné!

Robert (vėđénd pe Duversy pe jumětate curbat) Căt me iubești tată ca să te espui a viní astfel aice! Dar nu mai rugá pe acest om ... nu voi nimic alt decât viéța lui!

Archiducele Albrecht.

Duversy. Fiul meu!

Robert. Să te unilești astfel, dta, pentru iubirea mea numai!? Sper că dta nu vei fi cedat, și ne vom bate! negreșit și pe mörte!

Armand. Ei da! să pornim!

Duversy (precipitându-se între ei.) Mișeilor! Ah! va trebui să me ascult și în sfârșit; nu ve mai rog, ve ordon. Să ve bateți voi! voi! Va trebui să me loviți pe mine mai întâi! Haide, spuneți-o verde: care este din voi amândoi acela ce va ucide pe tatăl seu înainte de a ucide pe fratele seu?!..

Robert (dând îndărăt.) Fratele meu! (*Armand pică pe un scaun la dreapta.*)

Duversy. Ei bine, da! istoria voastră e asemenea și a mea! am avut ca și tine, un fiu... Voi sunteți frați...

Robert. Noi?

Duversy. Ș-acum, cată să aveți milă de voi și de mine!

Robert. Tată!

Armand (a parte.) Vai! (*O tăcere.*)

Duversy. Robert, te rog... să vedem, decă me iubești un pic... (*Îl conduce spre Armand.*)

Robert. Dle... fra... fratele meu!... te rog să me ierți...

Armand (incet.) Resbunarea mea, amorul meu...

Robert. Îți cer iertare, frate!

Duversy. Ai milă!...

Armand. Dle... da... eu... veți bine că trebuie să te las și că perd ori ce speranță! Nu voi să teucid astfel... Dară atunci, ucidă-me cineva pe mine! ucidă-me cât mai curând! A miserie! trebuie să-l las să trăească! să nu mai sper, să nu me mai resbun! El o iubește! el se va insură cu ea... O! dar ce mai ție eu?...

Robert. Sermane om!

Duversy (a parte.) Vai!

Armand (îndreptându-se.) A! dar ce cuget eu?... Mamă, o! mamă! la ce-mi vorbești tu? Iată că-mi zugrumi inima! Nu voi puté, nu! nu voi puté nici odată!... (*Merge la stânga.*) Ei bine! da! Am regretat că l'am fost zămislit precum sânt și osândit la viciu, pentru a arată că meritam această sortă!... Blestemă-voi pe creatorii mei pentru ca să pot rămâne demn? Aide, aide, ține drept suflete al meu!... Dle, ț-am spus, că a luá o femeie inocentă, a o face mamă și a o părăsi, este o crimă; și eu n'aș puté voi nici odată să osândesc pe alte ființi la tortura mamei mele; nu pot condamnă pe fiul dtale să comită aceeaș crimă ce ai comis-o și dta, nu pot! Ei bine, — dar asta-i greu de tot!... Ei bine, cer, — ca fiul dtale să se căsătorească cu întreținuta lui, și să-și legitimizeze copilul seu...

Robert. O! îți mulțumesc, frate!

Armand. Nu trebuie să-mi mulțumești! Jeanna e nevinovată, frumoasă, dulce cum erá mama mea, și pentru asta, numai asta, acum cedez! — Aide, dle, spune fiului dtale, că póte să-și facă datoria lui.

Duversy. Robert, îți dau voie să te insori cu mama fiului teu!

Robert. O tată!

Duversy. Da... da... trebuie să faci asta!

Armand (triumfând.) Ah!

Duversy. Ești mulțumit?

Armand (trezit.) Șcii ce ț-am spus, — nu voi să te cunosc; îmi amintești prea grele dureri, vechi séu noi, — și eu doresc să fiu uitat cu totul. Adio!

Robert. Frate... la revedere, nu adio!

Armand (incet lui Robert, după o tăcere.) Dta, poți vini câte odată să me mai veți... vom vorbi de Jeanna... și de mama mea. (*Îi stringe mâna și apoi îl îmbrățosează.*)

Duversy (care s'a înturnat, plin de speranță.) Nu poți oprí speranța celui ce vre să spere, — și eu sper. (*Un gest al lui Armand.*) Oh! plec, dar într'o ți me vei rechemá, când vei crede că pedépsa mea a fost destul de lungă; căci me vei rechemá, nu-i așa, fiul meu?

Armand (firm.) Nu, dle!

Duversy (desperat.) Ah! — vino, Robert! (*Se întornă în momentul de a est. — Tăcere. — Duversy ese suspinând*)

Scena VII.

Armand, singur, picând în genunchi.

Și totuș, decă tu ai fi voit-o, eu aș fi fiul virtuos al unei femei oneste! și al unui bărbat onest!... iar nu copilul niměnui!...

(Cortina.)

N. A. BOGDAN.

Pintea vitézul.

De ION POP RETEGANUL.

VI.

Pintea vitézul.

In cetate in Băița
Suntu-mi doi robi in temniță,
Unu-i Pintea hoțomanul,
Unul e Stan Ungureanul;
Iar in ușa temniței
Șede măicuța Pintei
De 'mpléteșce
Brău șerpeșce,
Și pe Pintea mi-l hrăneșce.
Iar Pintea din graiu grăiá:
— »Maică, măiculéna mea!
Du-te la domnii din sfat
Și spune, că m'am rugat,
Că de când me țin legat
Șerpi 'n barb' au fluerat,
Mustețele-mi bat brațele,
Pěr galbin călcăele
Și barba genunchile«.

Maică-sa l'a ascultat,
Si-a mers la domnii de sfat
Și din gur' a cuvântat:
— Iată, domnilor de sfat,
Cum Pintea meu s'a rugat:
De când il țineți legat,
Șerpi 'n barb' au fluerat,
Mustețele-i bat brațele,
Pěr galbin călcăele,
Și barba genunchile;
Și se rógă să-l iertați,
Din temniță să-l scăpați...
Dar domnii cei de sfat
Tot rîdënd au cuvântat:
— Să nu fie supérat,
Nevéstă i-am căpétat,

Vin roșu i-am cumpărat,
Ceteraș
Din Făgăraș!*

Și maica s'a mângăiat,
La temniț' a alergat,
Și din gur' a cuvântat:
— Nu fi, Pinteo, supărat,
Că mi-au spus domnii din sfat,
Că nevastă ți-au aflat,
Vin roșu ți-au cumpărat,
Ceteraș
Din Făgăraș!*

Pintea, când o auđiá,
Crîșcă una și grăiá:
— Maică, măiculéna mea!
Mare ești,
Puțin pricepi!

Póle lungi și minte scurtá,
Femea nepriceputá;
Nevésta mi-s furcile,
Vin roșu mi-i sângele,
Ceteraș
Îi hoheraș!

Maică, măiculéna mea!
Du-te 'n capul satului
In funduțul grajdului,
In grajdul cel terecat,
Adă-mi un murg de furat,
Cu șea nouă înșelat,
Cu noue chinge 'nchiugat,
Cu noue frâne 'nfrânat,
Să me duc in fuga mare
In oraș in Bălgărad,
C'acolo-s domnii de sfat!

Și maica sa s'a și dus
Și murgul i l'a adus
Și murgul d'asă suflá,
Temnița se surupá,
Și Pintea din ea eșiá
Și pe cal că se suiá:
Și din graiu așa-i grăiá:
— Maică, măiculéna mea!
Du-te 'n cornul temniții
Și-mi mai róde-o cărămidá,
Să te ved ca prin oglindá,
Că de ađi mâne 'n colea
Ochii tēi nu m'or vedé,
Nici gura nu m'a muștrá
Cu cine-mi petrec lumea!

Apoi la sfat se ducea
Și cătră domni că ăicea:
— S'aveți, domnilor, tot bine.
Că n'ați fost harnici de mine!
— Să mergi Pinte sânetos.
Ca și-un voinic, cum ai fost,
Ca un trandafir frumos,
Care-l bate vântu 'n dos
Și n'are nici un miros!

— Pași, pași, pași!
Murgule, pași!
Să ajungem la pădure,
Und' beu hoți pe iepe sure
Și nu se mai fac țidule!
Cântă mierla din pădure:
»Cine-a furat să mai fure,
Păgubașul să-l spânđure

De clombița fagului,
Cu căpestrul șargului,
Că ăeu, hoțul, sáracul,
Mult își mai sparge capul
Când porneșce la furat
Spovedit, cuminecat
Și de Domneăeu — iertat!

Din Sâncel lângă Blaș in Transilvania, scrisă de
I. P. Reteganul.

Cestiunea ortografiei in Academia Română.

— Discuțiunile secțiunei literare —

I.

Sedința din 18 novembre 1894.

Membrii prezenți: B. P. Hașdēu, I. C. Negruzzi, Gr. Tocilescu, D. Ollănescu, T. Maioreșcu și N. Quintescu.

La ordinea ăilei cestiunea ortografiei, asupra căreia plenul Academiei in sesiunea generală din urmă a pus espres sarcină secțiunei literare de a prezentá un elaborat până la 31 decembre al anului curent.

Dl Negruzzi crede, că discuțiunea ortografică ar trebui să se mărgineșcă mai ales la *u* mut séu latent final, care propune a fi eliminat din scriere, de óre-ce nu se ande. La acésta se asociéză majoritatea membrilor, afară de dl Quintescu, care este de opiniune contrară.

Dl Tocilescu susține, despre mărginirea la *u* final, care nu se ande, că nu se póte da urmare acéstei propunerii a dlui Negruzzi, căci acésta n'ar corespunde sarcinei puse secțiunei de Academie de a îmbrățișá in referatul ei și a pune in armonie tóte punctele de ortografie.

Dl Negruzzi observă ca cel puțin cestiunea vocalelor obscure *ă* și *î* să nu se pună din nou la ordinea ăilei, căci este grea și ar provocá prea mari debateri.

Dl Quintescu opinéză, că tocmai pentru că scrierea lui *ă* și *î* forméză un punct mai greu și obscur, trebuie să căutăm a-l clarificá.

Dl Negruzzi, reluând cuvântul, insistă ca diftongii *oa* și *ea* să se serie întregi, iar nu cu *o* și *e* cu un accent acut de-asupra.

Dl Hașdēu voeșce ca să nu se revină asupra modului de scriere adoptat al acestor diftongi, care decurge din principiul etimologiei din limba română. Astfel dsa după cum nu serie *poate*, ci *póte*, fiind că are alături formele *pot*, *poți*, tot așa nu póte serie *fată*, ci *fētă*, de óră-ce pluralul sună *fete*.

Dl Maioreșcu nu împărtășeșce părerea dlui Hașdēu. Limba română, deschidēnd in unele casuri pe *e* și *o* in *ea* și *oa*, a adaus, pe lângă *e* și *o*, sunetul *a*, pentru care avem un semn propriu și distinct. Pentru ce dar să-l lăsăm neconsennat?

Dl Quinteseu: Păstrând accentul pe *e* și *o* cu intențiunea de până aci, vom fi împiedicați a nu ne mai puté servi de el spre a arátá pe care silabă să cađă intonarea, lucru de care nu ne vom puté dispensá la regularea intrebuintării accentelor. Totuș, după dsa, tot trebuie să facem o mică rezervă, de care nu aveam trebuință, când ne serviam de accent pe *e* și *o*. Infinitivul scurtat, al verbelor de conjugarea a doua, trebuie scris

finé, vedé, pentru că *e*, nu *ea*, este vocala caracteristică, care trebuie păstrată în scris, a infinitivului scurtat.

Secțiunea admite rezerva făcută de dl Quintescu în privința scrierii diftongului *ea* dela infinitivul scurtat al verbelor de conjugarea a doua.

După ce ȋnsuș dl Hașdău cedeză și nu mai stăruiește în susținerea accentului pe *e* și *o*, ca echivalând cu *ea* și *oa*, unanimitatea secțiunii voteză ca acești diftongi să se scrie cu litere întregi: *ea* și *oa*.

II.

Sedința din 25 novembre 1984.

Prezenți dnii Iacob Negruzzi, Gr. Tocilescu, D. Ollănescu și N. Quintescu.

Dl Iacob Negruzzi intrăbă: să se scrie desinența persoanei a treia din imperfect la verbele de conjugarea a patra cu *ea* séu cu *ia*?

Dl Quintescu răspunde, că ȋnsuș infinitivul *auđire* indică scrierea cu *ia*, nu cu *ea*: *auđiă, veniă, incolđiă*, nu *auđeă, veneă, incolfeă*. Dăcă scriem *văd* cu *ă*, fiind că infinitul este vedere, cu atât mai mult trebuie să păstrăm vocala caracteristică a unui verb, care reese din forma întregă a infinitivului.

Se aprobă de secțiune scrierea cu *ia* în cazul menționat.

Dl Negruzzi pune asemenea întrebarea: consonanta *x* să se scrie cu semnul cunoscut séu cu *cs*?

Dl Quintescu nu vede necesitatea înlocuirii literei duble *x* cu doue caractere distincte, cu *cs*. De aci inse nu rezultă, că cineva în înscrierea numelui seu nu pôte să se servescă în mod convențional și de *cs*, pentru că așa a apucat a-l scrie, séu pentru că a voit prin această să facă o deosebire între modul de scriere al numelui seu și al altora.

Se aprobă metoda de a vedé al dlui Quintescu.

Dar cuvinte ca: *bună voință, bine, facere, fiind că, pentru că, de la*, și altele ca acestea, să se scrie împreună séu despărțite cu o liniuță? face întrebarea iarăș dl Negruzzi.

În privința primelor, ca *bine facere, bună voință*, ca unele ce, prin natura elementelor din cari sânt formate, pot constitui adevărate cuvinte compuse, secțiunea admite ca să se consemne împreună, fără nici un semn legător: *binefacere, bunăvoință*, iar celelalte, și altele de categoria lor, să se scrie facultativ despărțit séu unit. Astfel, fiind că, pentru că, de la, cu séu fără liniuță, nu inse *dela, fiindcă, pentrucă*.

Secțiunea ia după aceea în esaminare cestiunea accentelor, remasă neresolvită din desbaterile anteriore ale Academiei.

În cuvintele, în cari accentul se pune pe antepenultimă, ca în: dragoste, pacoste, murmură, lamură, ramură, purpură, vindecă, rumegă, fumegă, marmură, codobatură, spulberă, șueră, papură, scândură, spândură, mătură, păcură și altele asemenea; în persoana III a imperfectului indicativ la tôte conjugările, unde tonul cade pe silaba din urmă, ca în: în tăcea, făcea, ținea, vedea, umbra, lăuda, culegea, auđia, minția; la substantivele de declinațiunea I, de origine română, ori turcești, în cari accentul se pune asemenea pe finală, ca purcea, stea, (care cuvânt prin lipsa accentului s'ar puté ceti ste-a), vindea, cășea, cafenea, pacea, surcea, saca, para, mușama, sacagiu, ș. a.; în aceste casuri secțiunea decide — după propunerea dlui Quintescu — a se indică locul intonării prin accentul acut (´). Acesta se va face în poezie și în acele câteva vorbe, cari

— după o localitate séu alta — capătă tonul pe o silabă séu alta, ca în pricină și pricină vultur și vultur.

Dl Ollănescu pune în vederea secțiunii, dăcă trebuie să se scrie cas séu caz, rosă séu roză, frances, engles ori francez, englez, ș. a.

Dl Quintescu socotește, că, dăcă nu se respectă în pronunță adevăratul sune, cel pușin în scriere trebuie manșinut. Dsa propune a se scrie cu *s*, nu cu *z*: cas, rosă, frances, ș. a. ca acestea.

III

Sedința din 23 decembre 1894.

Prezenți dnii Hașdău, Negruzzi, Quintescu și Tocilescu.

Se reia discuțiunea relativă la întrebuintarea accentelor.

Majoritatea secțiunii, cum este compusă de astădată, consideră, că în persoana III-a singulară a perfectului indicativ este de preferit a se pune pe silaba din urmă accentul circumflex în locul celui grav, și acesta atât în casurile când vocala finală intonată se aude plină și neintunecată, ca în: *șopti, cădu, béu*, cât și atunci când se pronunță intunecată în prima potență, adică ca *ă*: cântă, lăptă. Să se scrie dar: *șopti, purtă, făcú*!

Dl Quintescu crede, că de óră-ce accentul circumflex are destinațiunea specială, de a indică intunecarea unei vocale la a doua potență, adică pronunțarea ei ca *î*, nu i se mai pôte da și sarcina arătării accentului tonic.

Secțiunea ia după aceea în considerare cestiunea scrierei vocalelor obscure *ă* și *î*.

Dl Quintescu observă, că pe cât timp nu avem semne grafice distincte pentru esprimarea acestor vocale intunecate, trebuie să se manșină și în privința lor principiul etimologiei în marginele limbei române.

Pentru ca cestiunea lui *ă* și *î* să se mai lămurescă, dsa propune ca secțiunea să se pronunțe asupra unor exemple. Intrăbă dar, cu aplicațiune la *î*, care presintă mai multe dificultăți, cum să se scrie vorbele, precum *cânt, câmp, cât, când, căne*, ș. a., cu *ă* séu cu *î*? Dăcă scriem cu *ă*, pentru că se dau ca motiv cuvintele laterale canto, canin, campaniă, iar pentru când, ș. a. legături cu limbele romanice (quand, quando), atunci facem pe o cale piezișă etimologie latină, de care ne-am scuturat.

Dl Hașdău aduce ca motiv pentru esprimarea vocalei obscure *î* prin *ă*, în casurile când este precesă de guturalele *c* și *g*, evitarea pronunțării acestora ca *ci* și *gi*, ceea ce s'ar întemplă, dăcă vocala obscură s'ar scrie cu caracterul *î*.

Remediul adus de dl Hașdău are ca basă, după dl Quintescu, numai un motiv estern și constituie o vindecare a dificultății numai pe din afară.

Secțiunea menține relativ la *î*, în cazul enunțiat, propunerea dlui Hașdău, conform căreia se vor scrie tót astfel și cuvinte ca cântar, cârpire, scârbos, scântee, cârtire, cârmuire, gândire, gândac, cânepă, sgândărire, căne, cât, când.

Dar în celelalte casuri, când nu procede *c* séu *g*, cum să se esprimă sunetul *î*? intrăbă iarăș dl Quintescu?

În asemenea casuri, atât în cuvintele curat române, cât și în cele de origine indoiósă, precum și în cele străine, secțiunea decide ca sunetul *î* să-și aibă totdeauna espresiunea sa grafică în *i* cu circumflex, *î*.

Astfel se va scrie: în, împreună, îndurare, pă-mint, cuvint, vint, vîndare, învămînt, credemînt, vin-turare, virtej, invirtire, sint (nu cu u: sînt), viltore, vilvă, virf, sevirşire, întimpinare, întilnire, pîndire, trin-dav, intii, respîndire, respintiă, pinză, stringere, stincă, stingaciu, stirv, stînjîn, pîrgă, pilniă, mişgă, mîntuire, mindrie, pîrlire, pilg, pirte, trîntă, stîlp, trîmbă, stă-pin, ş. a.

Dl Negruzzi ar fi de părere, ca pe i semison să nu se mai pună semnul scurtării (i), prin urmare să nu mai scrie înapoi, boi, bunî, lupî, ş. a., ci înapoi, boi, buni, lupi. Acesta ar fi după dsa o urmare a in-troducerii accentului tonic.

Secţiunea nu admite propunerea dlui Negruzzi, pentru motivul că înlocuirea lui i, pronunţat scurt, cu un i întreg, ar aduce, cu tot ajutorul accentului, o în-greunare la citire, şi admiterea lui ar trage după sine eliminarea şi a lui z semiton, în cuvinte ca boi, noi, fiu, ş. a. cari ar urmă să se scrie bou, nou, fiu, ceea ce ar crea confuziuni şi greutăţi în învăţarea limbei.

Relativ la aplicaţiunea dintalei d cu sedilă, când exprimă sunetul z, dl Negruzzi crede, că în cuvinte ca ziua, die, nu trebuie scris cu primul semn, ci cu cel de al doilea, ziua, zie, nu ziua, die.

Şi dlui Quintescu nu-i pare că scrierea cu d în asemenea vorbe rezultă din etimologia română, de oră-ce derivatele diurnă, diurnal, divin, dicţionar, nu fac parte din stratul cuvintelor populare.

Dl Haşdeu obiectează, că nu pentru legătura lor cu neologismele este de părere ca să se scrie cu d cuvinte ca rađa, ziua, die, ci pentru că dintala din ele se pronunţă de unii români ca un ce intermediar între d şi z, ca dz, şi este bine ca să se ţină sêmă în scri-ere de asemenea nuanţe de pronunţări, care se apro-pie mai mult de sunetul original.

Dl Negruzzi voeşce a şei, decă secţiunea mai ţine ca şt din s. e. cunoşci, cunoşce, cunoşcem, să se mai scrie cu sc. cum s'a hotărît mai înainte de Academie.

Dnii Haşdeu şi Quintescu răspund, că se în loc de şt. în casuri ca cel relevat de dl Negruzzi, se impune cu rigóre de principiul fundamental care a înlocuit pe al etimologiei latine. Scopul lui a fost în primul loc de a asigura unitatea scrierei unui cuvint în toate rap-porturile sale. Astfel decă s'a admis ca tîndi cărămiđi să se scrie cu d, pentru că singularul este tîndă, cără-midă, pentru aceeaşi raţiune, fađa cu cunose, nu pu-tem scrie decăt iarăş cu sc şi în cunoşcere, cunoşci, cunoşce, etc., precum şi în cunoşcinţă, scire, sciinţă. *Eşti* înse se va scrie tot cu şt, pentru că este format după analogia persoanei a III-a *este*, prin urmare şt nu este născut din sc. Regula pentru acesta va fi: sc in-a-in-te de c şi i se pronunţă ca şt.

Dar atunci, obiectează dl Negruzzi, scenă are să se pronunţe ştenă.

Dl Quintescu dice că regula pronunţării lui se ca şt înainte de e şi i nu-şi pôte avé aplicaţiunea în cu-vinte străine ca scenă, precum în franceza ch nu se pronunţă ca ş în cuvinte ca orchestre.

Punctele de ortografie, atinse în aceste şedinţe, fiind singurele asupra cărora secţiunea literară a găsit cu cale a-şi ficsă atenţiunea fađa cu sarcina dată ei de plenul Academiei, se decide ca deliberările secţiunii să se oprescă aci.

Câte-odată e plăcut lucru ca să câştigi puţin; dar e totdeauna plăcut ca să nu pierdi nici odată.

Ilustraţiunile din nr. acesta.

Palatul universităţii din Bucureşti Intre cele mai vechi aşedăminte culturale ale capitalei Bucureşti se numeră şi palatul universităţii. Situat pe bulevardul, care acolo se numeşce Bulevardul universităţii, palatul acesta este un edificiu monumental, care ofere loc nu-numai facultăţilor universitare, ci şi colecţiunii Museu-lui, iar în sala ei cea mare senatul îşi ţine şedinţele.

Universitatea ş-a serbat jubileul de 25 de ani, înainte de doi ani; iar rectorul actual e dl Titu Maiorescu

Archiducele Albrecht Familia domnitore habs-burgică are doliu, la 18 februarie a încetat din vieđa la Arco, archiducele Albrecht, membru cel mai influ-ent al dinastiei, beliducele cel mai norocos al armatei în timpul mai nou, mareşalul renunit al oştirii austro-ungare.

Archiducele Albrecht, care a serbat cele mai stră-lucite victorii ale sale în Italia, în fruntea regimentelor româneşti, a laudat de multe ori voinicia ostaşilor ro-mâni, cărora le-a păstrat multă recunoşcinţă.

Inmormentarea s'a făcut la Viena cu cea mai mare pompă militară. A vînit să asiste însuş împêratul Vilhelm, care a mers după coşciug alătura de monar-cul nostru, dimpreună cu toţi archiducii şi represen-tanţii tuturor curţilor domnitore.

Carul, acoperit cu postav roşu, eră tras de 8 cai albi; cortegiul eră deschis de valeţi şi paşi cu faele, apoi viniau gărđile corpului pe jos şi călare.

Suveranii, prinţii şi toţi ofiţerii garnisonii urman.

Cortegiul a trecut prin Hofburg, Burg Ring, strada operei până la biserica Capuţinilor unde se allă cavou-rile familiei imperiale. Acolo aşteptau prinţesele, tri-mişii estraordinari, miniştrii şi corpul diplomatic.

Coşciugul a fost pus pe un catafalce. Ceremonia a fost oficiată de cardinalul Gruj, care a dat binecu-ventarea solemnă.

Coşciugul însojit de prinţul Hohenlohe, mare ma-estru al Curţii, şi de funcţionarii casei defunctului, a fost dus la cavou. Cheia coşciugului a fost remisă su-periorului bisericii Capuţinilor.

Personagiile cari urmau carul funebru erau: Impêratul Francisc Iosif cu împêratul Vilhelm, marele duce Vladimir cu ducele d'Aosta; prinţul George de Saxa cu prinţul Arnolphe al Bavariei; apoi ceialalţi prinţi străini şi mareşalul Martinez Campos care repre-sentă pe nepóta defunctului. Veniau apoi rudele de aprópe ale defunctului, adecă: archiducele Frideric, Eugeniu şi Carol Stefan; ducii Albert, Robert şi Nico-lae de Württemberg; în fine ceialalţi archiduci.

Impêratul Vilhelm, marele duce Vladimir, prinţul George de Saxa şi Arnolphe al Bavariei purtau uni-forma austriacă.

Nici odată nu s'a vedut la Viena o afluenţă aşá de mare; numărul asistenţilor se putea urcă la 300—400.000 persoane

Nu s'a produs nici un accident grav; nu au fost decăt câteva răniri uşóre.

Cortegiul militar eră inchis de 39 batalióne şi 7 escadróne.

Fiecare om îşi are morala sa; sînt înse unii cari au doue morale: una pentru dênşii şi alta pentru ceialalţi.

Despre femeia cochetă.

— Sufragiul universal al »Familiei«. —

La întrebarea din nr. 5 al foii noastre: „Ce părere ai despre o femeie cochetă?” — primirăm o mulțime de răspunsuri, care inse nu se pot publică toate. Alegem dar din ele câteva și le dăm mai la vale.

Observăm numai, că dela dame n'am primit nici un răspuns. Ce va fi cauza, nu șcim.

Iată părerile bărbaților:

Femeia cochetă.

Când cochetăria are presemnele unei vieți de picanterii, femeia e — demon.

Pe buzele-i puțin deschise lasă să-i fugă un zimbet inviorat, cu cода ochiului te privește pe furiș, și... nervosă, estasiată, vorbind in rost alintător, mută mai un scaun mai o carte séu alt obiect. Gâdilirea nervilor nu-i permit șederea, e impacientă par că. Acest soi de femei te privesc din când in când și serios, lasă să le umbrască jenele ochii binișor, și nici odată nu se aședă vis-à-vis de tine.

Se tem par că de privirea ta séu și mai mult de observarea — bărbatului. Femeia cochetă in acest sens, arată in prezenția ta și a lui, o adevărată (!) iubire bărbatului ei, il guguleșce, ii netezeșce fruntea, iar cu privirea ochișă par că îi dice: „Ei, ți-ar plăcé și ție așa ceva?”...

E demon.

Când inse cochetăria are presemnele unei întări-tări numai, pentru a scăpă de clevetirea lumii, femeia e ânger.

Te priveșce cu buzele inchise dar senină, cu ochii bine deschiși, blândi și linișciți, se aședă la conversat in fața ta, te priveșce in ochi cumpênindu-ți tot ce ai dis, umblă să-ți plinască voia intru toate, intre tine puțin se interesază de bărbatul ei, conversarea lor stă intr'o zimbire, intr'o privire dulce și bine tănuită; iar remânând singur cu ea, îi vorbeșce de autori, de politică, de vreme... Aceste femei îi insuflă respect și cu tot ce transpare din manierele și ochii lor par a-ți aminti porunca a noua dumnezească: „Să nu iubești femeia de-aprópelui teu”. — E ânger.

Celea mai multe femei inse, sunt cochete pentru a satisface instinctul lor vag de-a fi iubite, fără alte considerațiuni.

Ușor se pot cunoșce unele de altele, urmărind cu atențiune in purtarea lor caracteristicele ce am insemnat mai sus.

Când femeia cea cochetă

Îți zimbășce pe furiș,

Scopul ei e: să aluneci

Pe-al vieții povérniș...

Iar când ea se uită țintă,

Insemnându-ți tot ce-ai dis,

Poftele îți sunt nimicuri

Și nădejdea ta e vis.

Petrea dela Cluș.

Ca să ne dăm părerea asupra cochetăriei, întéiu trebuie să definim bine, ce este cochetăria.

Dacă cuvântul acesta vré să esprime dorul femeilor de a plăcé bărbaților, — eu unul me inscriu intre cei ce apără cochetăria și sunt convins că cea mai mare parte a bărbaților va fi de o părere cu mine.

A. P.

Criticăm cocheta, când suntem in societate de dame; dar când ne aflăm singuri cu ea — o adorăm.

Vorba adevărului.

Cochetele ne plac, dar nu ne căsătorim cu ele.

Un bărbat.

O femeie cochetă, atâta e de îndrăgită in sine énsaș, încât căutând in oglindă, adesea se și sărută; nici odată nu va puté iubi sincer — și ori ce s'ar dice despre ea, se simte fórte calumniată

Stefan Forcaș

Cochetăria este un farmec sirenic al femeilor, fără care ele nu pot esista.

Care va să dică, toate femeile sunt cochete; deosebirea este numai aceea, că unele sunt in grad mai mare, altele in mai mic.

Acele care șciu să afle gradul ficsat de bunul gust, sunt cele mai amabile.

Ioan G.

Cocheta, până când n'are alt dor, decât a plăcé unuia, este femeia cea mai adorabilă.

Cocheta care vré să plăcă tuturor, este o ființă fără inimă și condusă numai de ambițiune și de speculațiune.

Stan Păpău.

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și artistice. Dl. B. P. Hașdeu va scóte dílele aceste o nouă broșură din lucrarea sa momentuală: „Magnum Etymologicum Romaniae”. — Dl. Teofil Löbel, censor inspector la ministeriul instrucțiunii publice din Constantinopol, a publicat o lucrare intitulată: „Elemente turcești, arabești și persane in limba română”. — Pictorul Șoldănescu lucrază la București la un tablou „Babe incondeind oue roșii, la lumina focului”.

Sesiunea generală a Academiei Române se va deschide marți la 28 februarie v. (12 martie n.) după miédăđi la 1 oră. In nr. viitor vom incepe să publicăm obicnuitile noastre raporturi aménunțite despre lucrările acestei sesiuni, care promite a fi fórte interesantă, căci afară de discursurile de recepțiune pe care le-am anunțat, se va discuta și cestiunea ortografiei. La sférșitul sesiunii generale trecute, plenul a însărcinat secțiunea literară, ca la sesiunea generală din anul acesta să vie cu un proiect in privința unor controverse încă nestabilite ale ortografiei române. Spre finea anului trecut membrii aflători in București ai secțiunii literare le-au și discutat in trei ședințe. Publicăm in nr. presinte resumatul acestor discuțiuni, care se va propune plenului, unde cestiunea se va desbate din nou. Noi

vom publică o dare de sémă detaiată și despre acele desbateri.

Societatea Geografică Română din Busurești va ține adunarea sa generală astăzi sâmbătă la 25 februarie v. (9 martie n.) sub președința regelui Carol și a principelui Ferdinand. În ședința acésta dl secretar general George L. Lahovari va ceti raportul anual; iar dnii D. A. Sturdza și V. A. Urechia vor ține lecture. A doua ședință va fi mâne duminică. În aceea dl Gr. G. Tocilescu va ceti raportul seu asupra concursurilor; iar dnii Al. Odobescu și M. Seulescu vor face lectură. A treia ședință va fi sâmbătă la 4|16 martie. Atunci vor ceti dnii M. Drăghicean și colonel Ionescu. A patra ședință, duminică la 5|17 martie, cu lecturi de dnii Th. Burada, C. Alesandrescu și dr. Căpitanovici.

Biblioteca de popularizare pentru literatură, știință și artă, în editura librăriei Ralian și Ignat Samica din Craiova, a început să apară. Nr. 1 conține „Nuvele sibiriene“ de V. Korolenko, cu o notiță biografică asupra autorului, trad cțiune română de I. Hussar. Editura numită ș-a propus a publică în acésta bibliotecă traducțiunile literare ale celor mai mari scrieri din literaturile moderne străine. Afară de acestea, „Biblioteca de popularizare“ va publică scrieri științifice, enciclopedice, scrieri pentru priceperea operelor mari ale artelor plastice, călăuze pentru judecarea operelor musicale, dicționare germano-române, francezo-române, englezo-române, etc. etc. etc. Prețul unei broșuri va fi numai 30 bani.

Un bun manual de școlă. A eșit de sub tipar la Arad: „Detorințe și Drepturi“, constituțiunea civilă și bisericecă, manual pentru școle poporane, de dr. Giorgiu Popa. Edițiunea II. În formă de întrebări și răspunsuri, autorul ofere aici elevilor niște învățături folositoare în viața de toate zilele, în afacerile cetățenești și bisericești. Prețul 20 cr.

TEATRU și MUSICĂ.

Dșóra Agata Bârsescu la Sibiiu. Publicul din Sibiiu a avut în săptămâna acésta niște seri teatrale foarte interesante. Dșóra Agata Bârsescu a dat trei reprezentațiuni cu trupa teatrală germană de acolo. A jucat mercuri, joi și vineri.

Reprezentatie teatrală românească în Sibiiu. Azi sâmbătă la 9 martie n. o societate românească de diletanți din Sibiiu va represintă în teatrul orășenesc piesa franțuzescă „Bustul“, în traducere românească. Vor jucă domnișorele: Letiția E. Roșca, Lucreția Popescu, Elena Cunțan, Agnes Cristea, Aurelia Henzel și dnii Ioan Russu, Emil Borcea, Ioan Moța, Il. Banciu. Venitul curat e destinat pentru scop de binefacere.

Teatrul Național din București. În curând se va represintă drama „Heimath“ de Suderman, tradusă în românește de dl Virgiliu Popescu, sub titlul „Magda“. Rolul principal va fi ținut de dna Aristița Romanescu. Încă în anul acesta se va jucă și o dramă de Ibsen, anume „Rosmersholm“, tradusă tot de dl Virgiliu Popescu. Acésta piesă se va da în beneficiul dnei Aristița Romanescu.

Ciprian Porumbescu apreciat în Rusia. Înainte de câțiva ani un bucovinean, călătorind prin Rusia, a sosit în Moscva. Auđind el că acolo este și un conservator teologic, s'a dus să-l viziteze și a nimerit tocmai la orele de lecții. Directorul conservatorului,

anume Smolinski, l'a primit cu tótă afabilitatea și între altele a cântat cu elevii sei și câteva piese din liturgiile lui Ciprian așiși în teccul româneș, scris, se înțelege, cu litere cirilice. După esecutarea acelor piese, directorul Smolinski s'a adresat cătră bucovinean cu cuvintele: „Mare talent musical a perdut Bucovina în repositatul Porumbescu!“

Doina lui Rațiu. A eșit la lumină în Arad, din litografia lui Leopold Lengyel: „Doina lui Rațiu“, cor bărbătesc cu solo, cuvintele de dșóra Vióra Magdu, musica de dl Valeriu Magdu. Prețul 55 cr.

Serată musicală în Verșeț. Inteligența română din Verșeț a arangiat în 21 februarie st. n. o serată musicală împreunată cu dans. Programa: 1. „Puiculița mea“, de Vasilescu, esecutat de corul vocal din Biserica-albă. 2. „Solo“ esecutat de dl Novacescu: a) „Fôie verde lin pelin“ de E. Kompanski; b) „Liliacul alb“ de I. Dorian. 3. „Bout-en-Traian“, galop de E. Ketterer, esecutat pe pian de dșóra Mărióra Spatariu. 4. „Glasul reu“ de Vorobchievici, esecutat de corul vocal din Biserica-albă. 5. „Ce ne mai lipsește“ poesie de Iosif Vulcan, declamată de dșóra Ecatarina Miloș. 6. „Porumbița“ solo de S. de Yradier, esecutată de dșóra Sofia Barbu. 7. „Canzone veneziana“ și „Santa Lucia“ esecutate de corul vocal din Biserica-albă. 8. „Cine-i stăpân“ poesie de I. Scarlatescu-Miron, declamată de dșóra Gisela Truța. 9. „Das japanesische-chinesische Drillingspaar“ musikalisch-humoristische Gesangsscene.

Concert în Sân-Miclăușul-mic Corul vocal român gr. or. din Sân-Miclăușul-mic lângă Arad a arangiat la 23 februarie, concert urmat de dans. Programa: Motto: Cântă, române! esecutat de corul vocal. Cuvânt de deschidere, rostit de președintele arangiator. 1. „Mulți ani“, esecutat de corul vocal. 2. „Bobocel și Inele“, cor bărbătesc. 3. „Cui a cântat cucul“, declamat de coristul George Netin. 4. „Spiritul“, cor bărbătesc. 5. „Iubirea“, cor bărbătesc. 6. „Moș Mărtin“, de Iulian Grozescu, declamată de coristul Sava Grosav. 7. „Tata Noe“, cor bărbătesc. 8. „Pe ai țerei“, cor bărbătesc. 9. „Preotul și văcarul“, dialog rostit de coristul Stefan Opri și Mihaiu Roșescu. 10. „Taci, bărbate!“ 11. „Junimea parisiană“, cor bărbătesc. 12. „Vlăduțul mamei“, declamată de coristul Luca Perin. 13. „Osténul român“, cu sopran în 6 voci. 14. „Dis-a ba-dea“, cu sopran în 6 voci. 15. „Nevêta, care iubește“, cu sopran în 6 voci. Cuvânt de închidere.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Șciri bisericești și școlare. Dl dr. Iosif Blaga, profesor în Brașov, a făcut la universitatea din Budapeșta esamenul pedagogic. — **Dșórele Valeria și Hortensia Curtuțiu,** ficele dlui avocat Curtuțiu din Arad, s'au inseris astă-tómnă la Academia de drept din Keeskemét. — **Dl George Bogdanescu,** proprietar în Romos, a dăruit 50 fl. bisericei din Beriu pentru cumpărarea unui clopot. — **Dl Pavel Furma,** candidat de avocat în Timișóra, a fost promovat de universitatea din Budapeșta la gradul de doctor în drept. — **Dl Teodor Popescu** din Buteni, în comitatul Aradului, la 2 martie a fost promovat de universitatea din Cluș la gradul de doctor în științele juridice.

În contra studenților. Din Cluș se scrie, că ministrul de culte n'a incuviințat stipendiile ce s'au votat la Blaș din fundațiunea Romonțană tinerilor dela

universitatea din Cluș: Nerva Moldovan, Semproniu Muntean și Valeriu Musta, din cauza că au fost pedepșiți de superiorii lor pentru agitațiune națională. — *La universitatea din Cernăuți* s'a pornit cercetare în potriiva tinerilor cari au luat parte la congresul din Constanța al studenților.

Din reuniunile învățătorilor *Despărțământul Peștes* al Reuniunii învățătorilor români gr. or. din *districtul Oradea-mare* își va ține adunarea generală în comuna Bucea la 9/21 martie, sub presiul dlui Avram Igna, notar dl Iosif Crainic. Învățătorii: Petru Cipou, Constantin Murașca și Stefan Tulvan vor ține prelegeri. — Reuniunea învățătorilor gr. or. din *districtul Brașov* se va întruni în adunare generală în comuna Cernatul Săcelelor, la 9/21 martie, sub presiul domnului George Ludu. — Reuniunea învățătorilor români gr. or. din *protopresbiteratul Radnei* se va întruni în adunare generală la 9/21 martie în comuna Cuvin, sub presiul dlui Ioan Ilica, secretar dl D. Medrea. Învățătorii D. Popovici, D. Medrea, și P. Givulescu vor ține prelegeri practice și teoretice. — Reuniunea cercuală a învățătorilor gr. or. români din *inspectoratul Șiriei* se va întruni în adunare generală în comuna Musca, la 12 martie n. sub presiul dlui Alessiu Doboș, notar Iuliu Groșorean. Învățătorul A. I. Muntean va ține o prelegere practică.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Nicolae Papp*, absolvent de teologie al diecesei Aradului, s'a logodit cu dșora Anuța Luisa Papp din Bel, comitatul Bihării.

Sciri personale. *Dl Titu Maiorescu* a fost ales senator de colegiul universitar din București. — *Dl general Poenaru*, ministru de resbel al României, care s'a dus să repesinte pe regele Carol în Viena la înmormântarea arhiducelui Albrecht, a fost primit în audiență privată de cătră Majestatea Sa împăratul și regele Francisc Iosif, precum și de împăratul Germaniei; monarcul nostru i-a conferit ordinul coronei de fer cl. I. — *Dlui Ioan Slavici* profesor, i s'a recunoscut de senat calitatea de cetățan român. — *Dl Victor Ancianu*, viconotar la judecătoria din Téca, a fost transferat în aceeaș calitate la tribunalul din Sibiiu.

Un nou filantrop. George Filip, fost advocat în Tășnad, Sălăgiu, care a repausat în luna trecută, a lăsat Asociațiunii transilvane 20.000 fl., iar pentru scopuri bisericești 4000 fl. Prin această dispozițiune generosul român ș-a făcut monumentul cel mai neperitor. Memoria lui va fi binecuvântată de toate generațiunile.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu se va întruni în adunare generală, sub presiul dnei Maria Cosma, secretar dl Nicolae St. Șuluțiu, mâne duminică la 10 martie n. în localul societății române de lectură. Obiectele: 1, Raportul comitetului; 2, Examinarea socotelilor pe anul 1894; 3, Propuneri eventuale.

Procesul „Dreptății” la Curie. Marți s'a referat la Curia reg. din Budapeșta recursul de nulitate al dlui dr. Valeriu Branșce, redactor răspundător al ziarului „Dreptatea” din Timișóra, în contra sentinței tribunalului cu jurați de acolo, prin care a fost condamnat la închisóre de stat de doi ani și la amendă de 1300 fl.

Curia a respins toate punctele recursului. Astfel sentința se va eșecută în curând.

Doina lui Lucaciu. „Gazeta Transilvaniei” luând act de articolul nostru din nr 7, prin care am constatat, că tecstul Doinei lui Lucaciu este plagiat. arată că și melodia ei este furată. Iată cuvintele numitului diar: „Tot aci mai adaugem ceea-ce ni se comunică din partea unei persoane bine informate, că adecă melodia după care se cântă așa numita „Doina lui Lucaciu” nu este altceva decât un „lassu csárdás” pe care lăutarii țigani din Beclean, (comit. Solnoc-Dobăca) îl cântau deja cel puțin cu 5—6 ani înainte de acesta mușteriiilor atât Unguri, cât și Români, între cari erau și sunt mulți mai ales de prin Selăgiu, Bihor și Maramureș, cărora le place această melodiă. Nu șcim pe ce cale și cum a ajuns această melodiă ungerescă să servescă, schimosită, drept melodiă pentru „Doina lui Lucaciu”, și nu putem să nu facem cu această ocaziune observarea, că decă noi Români voim să ne cântăm bucuriile și durerile, atunci de-o parte să nu plagiam tecsturi, căci dör vena poetică încă nu s'a stins în poporul nostru, iar de altă parte, să nu recurgem la melodii streine și mai ales la acele ale dușmanilor noștri, când avem noi melodii și hori populare românești atât de frumoșe”.

Esposiție de lucruri femeiești în Selăgiu Reuniunea femeilor române din Selăgiu a decis în adunarea sa generală din anul trecut, ca deodată cu adunarea sa generală din anul curent, care se va ține la Șimleu, să aranjeze și o esposiție de lucruri de mâna femeiești din Selăgiu și Chior. Acum comitetul Reuniunii, prin presidenta dna Clara Maniu n. Coroian și secretarul dl Andrei Cosma, a adresat cătră toate dōminele române din părțile acelea un apel, prin care le invită a spriginii acea esposiție. Obiectele sânt a se trimite până 'n 15 iulie an. c. la adresa dnei presidente în Șimleu.

Necrolōge. *Lazar Petco*, advocat în Arad, unde s'a mutat din Deva, a încetat din viêtă la 3 martie, în etate de 60 ani. Reposatul a fost și deputat din Ardeal la dieta din Budapeșta, iar în Arad președintele institutului Victoria. Îl geleşce: soția Anna Petco născută Șandor; Valeriu Petco protonotar, Eugen Petco locotenent c. și r., Aurelia Petco măr. Hosszu, Anna Petco, Vilma Petco, ca fii și fice; dr. Aurel Demian, medic, dr. Alesandru Hosszu, adv. gineri; Eugen Hosszu, Alesandru Hosszu, nepoți; Anastasia Moldovan n. Petco, soră; George Moldovan, not. cercual, cumnat. — *Gavril Andreiaș*, funcționar superior la direcțiunea generală a poștelor și telegrafelor din București, originar din Transilvania, a murit la 12/24 februarie, în etate de 58 ani. Repausatul, care a servit și în armata austriacă, a publicat în anii trecuți o broșură din suvenirile și impresiunile sale!

Călin darul săptămânei.

Dumineca a 2 ^a din post. Ev. dela Marcu, c. 2, gl. 5, a inv. 5.				
Diua sēpt.		Calindarul vechiu	Călin d. nou	Sorele.
Duminecă	26	Păr. Porfirie	10	Francisca 6 14 5 38
Luni	27	Păr. Procopie	11	40 Mucenici 6 11 5 40
Marți	28	Păr. Vasilie	12	Constanța 6 9 5 42
Mercuri	1	Cuv. Eudochia	13	Ernest 6 7 5 44
Joi	2	Mart. Theodot	14	Matilda 6 5 5 45
Vineri	3	Mart. Ertropiu	15	Cristof 6 2 5 47
Sămbătă	4	Cuv. Gerasim	16	Henrietta 6 0 5 49

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu TIPARUL LUI IOSIF LĂNG ORADEA-MARE.